

Gescheiden ouders, gescheiden kinderen?

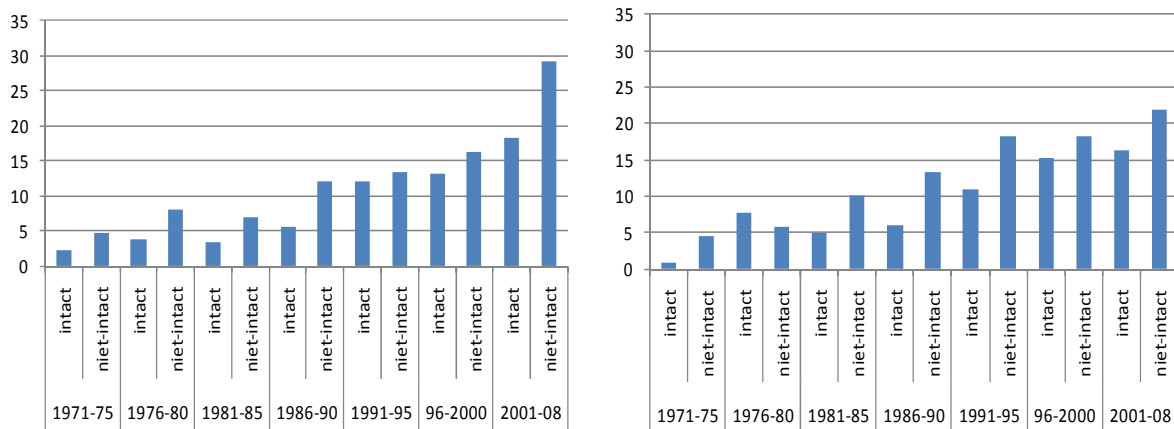
Martine Corijn, Inge Pasteels & Dimitri Mortelmans

In Vlaanderen gaan sinds de jaren '70 steeds meer echtparen uit elkaar. Ze doen dit zowel na een kort als na een lang huwelijk. Bij 2 op de 3 echtscheidingen zijn kinderen betrokken. Sinds de jaren '70 zijn er dan ook steeds meer kinderen die een echtscheiding van hun ouders hebben meegemaakt. In 2004 werd geschat dat 1 op de 10 kinderen (jonger dan 18 jaar) een echtscheiding van de ouders had meegemaakt. In deze bijdrage gaan we na of kinderen met gescheiden ouders zélf - als ze gehuwd zijn - meer kans hebben om uit de echt te scheiden in vergelijking met gehuwden wiens ouders niet gescheiden zijn.

Kinderen van gescheiden ouders in Vlaanderen

In een eerste stap geven we aan hoe groot deze groep gehuwde “kinderen van gescheiden ouders” is in Vlaanderen. In figuur 1 zien we dat het aandeel volwassenen dat een scheiding van de ouders heeft meegemaakt vóór ze zelf huwen stijgt; zowel bij mensen die nog steeds getrouwd zijn (intacte huwelijken) als bij mensen die al gescheiden zijn (niet-intacte huwelijken). Recent heeft bij ongeveer 1 op de 5 koppels die trouwen minstens één partner een ouderlijke echtscheiding achter de rug. Het komt nog steeds zeer zelden voor dat beide partners een ouderlijke echtscheiding hebben meegemaakt, maar dat kan in de toekomst veranderen. Het hoeft immers ook niet zo te zijn dat ouders scheiden vóór het huwelijk van hun kinderen. Doordat steeds meer ouders na een heel lang huwelijk uit elkaar gaan, komt het steeds vaker voor dat de volwassen kinderen al gehuwd zijn als hun ouders uit elkaar gaan. Die groep bekijken we niet in deze bijdrage omdat we focussen op een ouderlijke scheiding vóór het eigen huwelijk.

Figuur 1. Percentage mannen (links) en vrouwen (rechts) met gescheiden ouders in intacte en niet-intacte huwelijken, naargelang de periode waarin werd gehuwd

Bron: Scheiding in Vlaanderen, 2010

Zo d’ouden zongen, zo piepen de jongen’? Een verklaringsmodel.

Als de wijsheid ‘zo d’ouden zongen, zo piepen de jongen’ geldt, dan zouden we kunnen verwachten dat de kinderen van gescheiden ouders zelf ook gemakkelijker de stap naar een echtscheiding zetten. We kunnen echter ook verwachten dat wie een echtscheiding van de ouders heeft meegemaakt en toch beslist om te trouwen, zich voorneemt om het hoe dan ook anders en beter te doen dan de ouders. We vinden in de scheidingsliteratuur vier argumenten die verklaren waarom kinderen van gescheiden ouders, toch zelf ook sneller de stap zetten naar een scheiding. Een eerste reden heeft te maken met de stress van de scheiding zelf. Een scheiding gaat gepaard met vaak grote conflicten en jongeren verlaten omwille van die conflicten sneller het ouderlijke huis. Die versnelde uittocht maakt dat jongeren minder lang zoeken naar een geschikte huwelijkspartner en bijgevolg vaker te snel huwen met een partner die minder goed bij hen past. Een tweede argument sluit hier bij aan. Kinderen komen na een scheiding (zeker vroeger) vaker terecht bij de moeder die in haar eentje het huishouden moet beredderen. Vaak gebeurt dat in economisch meer moeilijke omstandigheden. Dat leidt er toe dat jongeren vroeger stoppen met studeren en opnieuw ook vroeger het huis verlaten / trouwen met het eerder beschreven effect van een versnelde scheiding. Daarnaast spelen ook opvoedkundige aspecten mee. Wie in het ouderlijke huis een minder optimale manier om met conflicten om te gaan heeft gezien tussen de ouders (leidend tot een echtscheiding), heeft zelf ook minder goede voorbeelden om in het eigen huwelijk tot een oplossing voor problemen te komen. Ook dat leidt tot een verminderde stabiliteit in het eigen huwelijk. Tot slot wordt er soms gedacht dat een ouderlijke echtscheiding een groter impact heeft naargelang de leeftijd

van het kind als zijn ouders scheiden. Sommigen denken dat een ouderlijke echtscheiding tijdens de puberteit - als men zelf aan relaties begint (te denken) - de meeste invloed heeft. Anderen menen dat een ouderlijke scheiding vooral sporen nalaat bij jonge kinderen.

Leidt ouderlijke scheiding tot een verhoogde echtscheidingskans?

Uit de literatuur weten we dat niet alleen een ouderlijke scheiding maar ook andere factoren, zoals bijvoorbeeld het niet hebben van kinderen, de kans op een echtscheiding vergroten. Door verschillende factoren samen te brengen in één analyse, houden we rekening met het feit dat deze factoren tegelijkertijd een rol kunnen spelen en proberen we na te gaan wat de unieke bijdrage is van elke factor aan de echtscheidingskans. Tabel 1 geeft de resultaten weer van dergelijke multivariabelen-analyse. Vetgedrukte cijfers hoger dan 1 geven aan dat de kans om te scheiden duidelijk groter is bij de groep met dat kenmerk. Wanneer vetgedrukte cijfers kleiner zijn dan 1 verkleint het desbetreffende kenmerk de echtscheidingskans. Kenmerken waarbij geen vetgedrukt cijfers staan beïnvloeden de echtscheidingskans niet.

Wanneer we de andere kenmerken in rekening nemen, dan blijkt dat alleen voor wie huwde in de jaren '80 een *ouderlijke echtscheiding* de eigen echtscheidingskans vergrootte; dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. Wie huwde in de jaren '80 en in de jeugd jaren (in de jaren '60 en '70) een scheiding van de ouders had meegemaakt, had toen nog iets uitzonderlijks meegemaakt. Deze uitzonderlijke ervaring heeft hun eigen huwelijk in negatieve zin getekend. Bovendien geldt voor vrouwen gehuwd in de jaren '80 dat een ouderlijke echtscheiding vooral de eigen echtscheidingskans vergrootte als die meisjes de ouderlijke scheiding meemaakten toen ze jonger waren dan 12 jaar. We vinden dus geen algemene steun voor de stelling dat wie thuis geleerd heeft om relatieproblemen op te lossen via een echtscheiding dit in het eigen huwelijk ook zal doen.

Wel geldt voor alle vrouwen dat zij die zeer vroeg het ouderlijke huis verlaten, omwille van wat voor reden ook (economische of relationele problemen of andere redenen) een grotere echtscheidingskans hebben dan vrouwen die later uit huis gaan. Dit geldt niet voor mannen. Een groot leeftijdsverschil tussen de partners verhoogt ook, zeker bij mannen, hun echtscheidingskans.

Besluit

Voor Vlaanderen kunnen we dus stellen dat een ouderlijke echtscheiding slechts voor diegenen die huwden in de jaren '80 een rol heeft gespeeld voor de eigen echtscheidingkans. Bij de huwelijken van vóór die tijd waren ouderlijke echtscheidingen en eigen echtscheidingen nog zeer uitzonderlijk. Bij de huwelijken van na die tijd kwamen ouderlijke echtscheidingen en eigen echtscheidingen steeds vaker voor en verloren ouderlijke echtscheidingen hun impact op de eigen echtscheidingskans.

Tabel 1 Impact van een ouderlijke echtscheiding en van andere factoren op de echtscheidingskans, naar de periode waarin werd gehuwd, per geslacht

Periode waarin werd gehuwd	Mannen				Vrouwen			
	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2008	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2008
<i>Echtscheiding in de familie</i>								
<i>Ouderlijke echtscheiding voor het eigen huwelijk (vgl=geen)</i>	1,40	1,33	0,97	1,40	0,88	1,40	0,99	1,24
<i>Echtscheiding bij broers/zussen (vgl= geen gescheiden broers/zussen)</i>								
Geen broers/zussen	1,02	1,42	1,37	1,33	1,04	1,09	1,00	1,15
Geen gehuwde broers/ zussen	1,34	0,92	1,29	1,26	0,97	1,1	1,49	1,30
Gescheiden broers/zussen	1,15	1,02	1,29	1,27	1,07	0,99	1,14	1,26
<i>Ouder gestorven vóór het eigen huwelijk (vgl=neen)</i>	0,90	0,75	1,05	0,97	1,03	1,07	0,74	1,26
<i>Ongehuwd samengewoond</i>								
Met de huwelijkspartner (vgl=neen)	1,08	1,26	1,35	1,36	1,32	1,16	1,25	0,99
Met een andere partner (vgl=neen)	NB	1,75	0,92	0,92	NB	2,31	1,15	0,81
<i>Tijd en leeftijd</i>								
<i>Leeftijd bij het verlaten van het oudere huis (vgl=gemiddeld)</i>								
jonger	1,02	1,16	1,15	1,13	1,36	1,20	1,47	2,14
ouder	0,84	0,96	0,86	0,91	0,83	0,97	0,80	1,04
<i>Leeftijdsverschil met partner meer dan 5 jaar (vgl =neen)</i>	1,57	1,44	1,59	2,26	1,38	1,03	1,48	1,19
<i>Kinderen in het huwelijk (vgl=ja)</i>	0,49	0,39	0,40	0,34	0,58	0,42	0,34	0,29
<i>Opleidingsniveau (vgl=lager)</i>								
Midden	1,17	0,80	1,09	0,94	0,99	1,02	0,91	0,55
Hoger	1,02	0,71	0,82	0,85	1,24	0,98	0,91	0,44
<i>Vershil in opleidingsniveau met partner (vgl=geen)</i>	1,15	1,00	0,93	0,63	1,10	1,14	0,97	0,88
<i>Mate van gelovig zijn (vgl=weinig)</i>								
Erg gelovig	0,78	1,01	0,98	0,82	0,87	0,94	0,84	1,35
N personen	777	1050	716	214	864	1250	834	245
N echtscheiding	557	787	542	80	618	945	617	88
N observaties	4.553	5.524	2.779	354	5.088	6.554	3.145	401

Bron: Scheiding in Vlaanderen, 2010

Vgl=vergelijkingsgroep NB=niet beschikbaar of niet-toepasselijk